

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 24 Februari 1820.

(Insändt.)

Till *Sieur Anonymus*, *Insändare af drömmen om Hr J. D. Löfving, i Stockholms-Posten N: s 3 & 5.*

"Jag . . . för endast i mjugg svettas för min okunnighet."

Sieur Anonymus.

"I mjugg" — Det är sannerligen ej för mycket, m. H. Mången har fått svettas offentligen för mycket mindre. Tacka därför Gud ännu en gång, att "skrifklådan så sällan besvarar Er." Skrif aldrig något vidare, m. H., och äldramäst "i sömnen," såsom Ni erkänner Er hafva gjort sista Julafstn, då "för Er sväfvade en mängd idéer *) och Ni såg skenbarligen för Er de besynnerligaste associationer af stora och förtjenta män, af snillen, kunnigt folk, dumhufvuden, narrar, charlataner och storskrytare m. m., som "plåga" (liksom Ni) "oredigt föreställa sig" (vill väl säga: sig *sjelfva*) "i en dröm." Ja, m. H., Ni har visserligen fattat helt orediga föreställningar om Er egen ano-

nyma person. Alltså vak upp, m. H.! vak upp från den der sömnen! gnugga Er i ögonen, och fall ner, på Era baraknän, för "den der rättkönslan!" Jo, jo — det kostar på kroppen, men det hjälper ej. Vissa skribenter i vissa Dagblad hafva i många Herrans år skrifvit sofvande — Hvad säger jag? de sofva ännu i denna stund, och hvarken "portklappar, ångmaskiner, kedjor eller kanoner" synas förmå vacka dem, nemligen så, att de bli mer än yrvakna: och de veta alltså föga till andra världshändelser, än dem, som tilldaga sig inom den qualmiga kretsen af deras respective nattmössor. Der inom uppgöra *de* sina modeller för storhet och dumhet, snille och narrverk; der inom utstata *de* tidens lopp och sluta från det förflutna till det blifvande, med lika ostörd suffisans, och äfven med lika *säkerhet* som Almanachskrifvarne förespå väderleken. — Nå, m. H., hur är det? Ja så; Ni är nu ändtligen yrvaken, ser jag. Valan!

Säg mig då, m. H., på ära och samvete: Hvad mente Ni Er hafva för mening med drömjollret i Stockholms-Posten N: s 3 & 5, rörande Hr J. D. Löfving och hans förtjenst, att hafva genom nya metoder uppbragt kanon-tillverkningen m. m. till en förut okänd höjd inom faderneslandet? Sannerligen, m. H., någon menniska det förstår. Endast så mycket ser man: att upphöja honom har Ni icke velat, och förringa honom har Ni icke

*) Skall vara *Vattenbubblor*. Till *Idéer* fins icke minsta spår i *Er klädiga* epistel.

kunnat. Men hvad hade Ni då med honom att beställa? Icke är det skickligt, att så alldeles burdus "öfverfara ett ämne," utan att ens veta hvarken hvadan man kommer, eller hvart man far. Vida bättre är då, att, såsom Ni säger, "använda sig för näringarna," d. v. s. "sätta sig att klyfva svafvelstickor," hvilka Ni således anser för en vigtig näringsgren i samhället.

Den i fråga varande mannen, Hr Direktören Löfving, har hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att, "i anseende till sin förvärfvade grundeliga insigt i Bergshandteringen och i synnerhet kanon- och kulgutningen, till bestyrkande hvaraf, äfvensom deraf, att samma hans insigt bidragit till Kongl. Maj:ts och Kronans märkeliga nytta och fördel, Hr Löfving företett flera betyg, Kongl. Maj:t alltså täcktes honom med nåd anse och belöna" &c. I sammanhang med denna ansökan har Hr Löfving yttrat åtskilligt rörande förtjenstens i allmänhet oblidade öde i Sverige, dess kamp med egennytta och afunden (alltsammans verldsbeckanta saker), samt röjt sin fruktan att äfven sjelf blifva offer för dessa onda genier, derest han ej med tillförsigt ansåge sig kunna bygga sitt hopp på en stor och ädel Konungs beskydd och rättvisa. Detta allt, m. H., kallar Ni en "dristighet, ett högtjudt språk," som icke här stämpeln af den "blygsamma förtjenstens lidande."

I all världen, mine Läsare! När skall man då upphöra att för Eder idissla det gamla jollret om *Förtjenstens blygsamhet*, en term, den man så illa förstår och tyder? Skall ej en förtjent man få till sin fördel ärligen omtala och åberopa sina förtjenster och sin skicklighet, ej en gång då han derjemte fogar förtjenta mäns ojäfviga och ärliga intyg derom? Skall han ej, om han tror sig hafva lidit orätt, eller om han saknat all uppmuntran, frukt och rent få beklaga sig deröfver? Skall han endast i tysthet qvida, "lida" och bida, i det dåraktiga hopp, att snart skall honom rätt vederfaras, att man skall börja

söka honom, såsom man söker guld? Nej, mine läsare! Tiden är ej ännu så beskaffad. På denna blygsamhet kan en bra karl förgås. Den är dessutom icke sann blygsamhet, utan falsk blygsel. Eho, som vet sig kunna gagna på någon viss plats, han må, ja han ätven bör, rent och fritt säga och visa, att han kan det, och derfore söka denna plats. Det heter, att ingen bör nedgrafva sitt pund i jorden. Der söker man blott efter jordagods, ej efter talanger och förtjenster.

Icke sant, *Sieur Anonymus?* Betänk saken litet närmare, och förstå, att om Förtjensten skall så totalt förgåta sitt eget värde, så skall ock charlataneriet vexa henne *alldeles* öfver hufvudet. Och dermed är intet samhälle belåtet. Ty charlatanen, ser Ni, m. H., han skriker och äfven skrifer, så illa det ock går, om förtjenster, som han icke har, men söker tillägna sig, och ser han sig ej kunna sjelf vinna något, så vill han åtminstone *utskrika* personer, som hafva något hopp om att njuta en länge saknad rättvisa. Skall nu en förtjent man vid allt detta stoppa väl till öronen, gå hem och sätta sig mellan fyra väggar, i afvaktan att blifva uppsökt med ljus och lyckta? — Apropos, m. H., ville Ni ej på samma grund utdömma det gamla bruket att bifoga Meritlistor vid ansökningar om Embeten och Tjenster? — Ett sjeltgjordt uppräknande af ens egna meriter — *mon Dieu!* — det strider ju alldeles emot den der förträffliga blygsamheten! — Men endast den som lefver i "okunnighet" och är nöjd att derfore "svettas i mjugg" — endast den kan påstå, "att man från Olof Trätäljas tid "och hittills haft blott ett och annat exempel på små förföljelser;" endast den kan i en redlig mans inför Thronen nedlagda redliga ord "finna sitt Fädernesland "och mängden af sina medborgare hårde "och i bestämda uttryck *anlagade.*" Ack, min okunnige Herre! Detta påfund är nu för gammalt och utslitet. Det börjar redan komma ur modet, att stämpla hvarje

fri tanke med namn af orolig, hvarje reflexion med namn af anklagelse eller anfall. Men det är, såsom jag länge tyckt mig finna, ett verkligt charactersdrag hos Stockholms-Postens Herrar *Insändare*, att taga föga eller ingen notice om characteren af sin tid, utan alltjemt hålla sig vid den gamla surdegen.

Så har Ni ock, m. H., föga eller icke brytt Er om, att direkt anfalla Herr Löfving och hans förtjenst med någon försökt *vederläggning*, med *bevis*, att han utgifvit sig för mera än hvad han är: Ni har blott framkastat insimulationer, ej endast mot honom, utan ock mot de sju särskilda intyg han bifogat sin underdåniga ansökning. Om *kanongjutningen* pladderar Ni och Er "Utländning" fram och åter: Ni med Er dåliga Svenska, och han med sin dåliga Fransyska, — Ni ropar derunder beständigt om Er "okunnighet, svaghet, fruktan, skam och blygd" m. m. sådant, som ingen menniska afundas Er. Valförståendes, allt detta lærer väl tillhöra den *blygsamma förtjenstens* språk, i likhet med hvad en hög Herre trodde, som, då han blef inkomplimerad i ett namnkunnigt Samfund, besvarade komplimenten med ett långt tal om sin stora *ovärdighet*: äfven som en annan hög Herre, i berättelsen för en sin underhafvande om en honom af Landsherrn tilldelad nådebevisning, yttrade blygsamligen: "Jag begriper inte hvarföre Fursten gjort mig denna nåd" — och hyartill den andre svarade: "Inte jag heller." Se det kan man kalla vackra drag af blygsamhet. Som sagdt, Ni *pladder* om Herr Löfvings Kanongjutnings-metod — och hvad är väl att säga mot pladder? — deremot tackes Ni knappt kasta en blick åt hans nya tillverkningsätt af Skrot. Ett af de bifogade intygen innehåller derom följande:

"Efter gamla methoden formade och afgjöt en karl om dagen 300 stycken runda Skran, hyadan till 12 skepp:d sådan

"Skrågjutning åtgick Dagsverken . . . 30
 "samt till lika många skepp:d rensning eller 9000 stycken, då blott 50
 "stycken om dagen medhunnos, Dagsverken - - - - - 180

Tillsammans Dagsverken . . . 210

"Hvaremot, efter Hr Direktör Löfvings invention, en karl om dagen formar och afgjuter 1,500 stycken, och åtgår således till 12 skepp:d eller 9000 stycken endast. - - - - - 6 Dagsv.
 "Och då en karl om dagen rensar deraf 9000 stycken,|
 "så utföres för samma 12 skepp:d allenast - - - - - 1 D:o
 "För Gossarne, som afslå Gisslan eller ingjuten, tillägges 2 D:o

Summa 9 Dagsv.

"Differensen eller besparingen är således på endast 12 skepp:d Skråtillverkning. "Tvåhundra-ett dagsverken." . . .

Detta, min värdaste *Sieur Anonymus!* hade varit något att haka sig vid, att söka bestrida och omkullkasta, derest Ni hade gittat. Men hvad gör Ni? Jo, när den der "Utländningen" begär Ert yttrande om de bilagda intygen, så svarar Ni: "Nej men! Jag talar ödmjukast."

På detta sätt framfar en "skrikklädig" *Anonymus*.

Men lemnar han väl ändå dessa intyg i fred? Långt derifrån. Straxt derefter heter det, att "några bland dem äro utfärdade af personer, som ligga i grafven, och dermed undandragit sig den obehagliga befattningen att ingå i något slags "explikation." Vill det säga, att om dessa personer nu lesde och kallades att förklara sina ord, så skulle förklaringen ej stämma öfverens med ordalydelsen? Vill detta åter säga, att deras intyg vore falska? . . . Jag frågar blott, min värdaste *Sieur!* Ni måste väl medge, att jag har all anledning dertill. Föga mindre insidöst yttrar Ni Er om de andra intygen,

nästän Er fruktan tydligen framlyser, att emedan de personer och Autoriteter, som dem afgifvit, ännu icke *ligga i grafven*, så kunde någon af dem möjligtvis trada fram och knappa Er på fingrarna. Det är ömkligt att se, huru Ni vändas och skrufvar Er fram och tillbaka, för att insinuera, det hade de kunnat "hanföras af nit för saken," kunnat "misstaga sig" och nyttja vissa med ämnet "oförenliga uttryck" — hvarunder Ni är särdeles angelägen att inblanda deras "höga anspråk på Nationens aktning, den "plats de äga i samhället", o. s. v., hvilket vill säga att stryka öfver med harfoten. Det hade annars tillhört Er, m. H., att i ett rent och oskrufvadt språk utveckla grunderna för dessa Edra tvetydiga framställningar. Men sådant kan man ej vänta sig af den, som icke har några grunder och som hänföres af ingenting mindre än af nit för saken, utan blott af det oädla begäret att *löslingen häc la*, att lika otidigt som olidligt *sladdra* öfver alla ämnen, om hvilka han ej har det ringaste begrepp.

— — — g den 18 Januari 1820.

G. A. S.

En blick på Medeltidens Luxe.

(Slut från No 15.)

Henrik den Tredje öfverträffade i modesjuka vida sin syster *Margareta af Navarra*. Hans käraste sysselsättningar voro: att frisera sig sjelf och Drottningen, samt att stärka och lägga i behöriga veck sina och hennes kragar. Dessa arbeten beröfvade honom på sin krönings- och sedermera förmålningsdag så mycken tid, att man ej kom i kyrkan förr än kl. 6 på aftonen. På baler och så kallade ringrän-

ningar visade han sig vanligen i amazonsdragt, med öppet bröst och perlhalsband, som hängde långt ner på bröstet. Vidare bar han, liksom hans hofdamer, en liten *Toque* *), öfver hvilken han sjelt friserade håret, tre halskragar af fint linne, och öfver dessa tvenne andra lagda i veck, samt slutligen ännu en deröfver. Som han sjelf nyttjade fruntimmerskläder, fordrade han, att damerna skulde deremot kläda sig i mansdrägt. De måste lyda, och uppvaktade vid en stor högtidlighet i en sådan klädsel af tvåfärgadt damast. — —

När de Spanska damerna gjorde sin toilette, berökte dem alltid kammarfruarna med dyrbara rökelse, och en af de äldsta stönkte valluktande vatten i ansigtet och på den öfriga kroppen. Man trodde, att orange-vatten blef kraftigare, när en gammal fru först tog det i munnen och sedan sprutade det genom tänderna på damen. Denna smutsiga, från Morerna härstammande sed förundrade utländska fruntimmer lika mycket som en annan af samma utsprung. Sedan förnäma Spaniorskor hade ätit sig mätta af torra konfiterer, inpackade de quarlefvorna i fyra eller fem näsdukar, fastade dessa knyten vid sina stykhortel-bägar och bar dem hem. Ännu mera ensam i sitt slag var Bayonska damernas plägsed att vid sina visiter bara små och med granna halsband utsirade *Grisar* under armen, liksom våra fruntimmer sina knähundar. Från detta favoritdjur kunde de ej en gång skilja sig på baler. Under dansen satte de ner grisen på golvet, och de små täcka kräken trippade då grymtande omkring sina måtmödrars fötter.

*) Ett slags slöja för vissa nunnor.

No 17 utgives nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.